
مروری بر مطالب درس:

- تعریف بازگشتی آرایه $\{a_{m,n}\}_{m,n\in\mathbb{Z}}$:

$$a_{m,n} = \begin{cases} 0 & if\ n < 0\ or\ m < 0 \\ 1 & if\ m = m = 0 \\ na_{m,n-1} + ma_{m-1,n} & if\ (m,n) \neq (0,0)\ ,\ \ m,n \geq 0 \end{cases}$$

- رابطه بازگشتی افراز های مرتب عددی:

$$\begin{cases} C_1 = 1 \\ C_n = 2C_{n-1} \quad n > 1 \end{cases} \Rightarrow C_n = 2^n$$

- رابطه بازگشتی افراز های مرتب عددی $C_m(n)$:

$$\begin{cases} C_1(n) = C_m(n) = 1 & if\ n < m \\ C_{m-1}(n-1) & \text{عنصر اول در لیست } m \text{ عددی } 1 \text{ باشد} \\ C_m(n-1) & \text{عنصر اول در لیست } m \text{ عددی } 1 \text{ نباشد} \end{cases} \Longrightarrow C_m(n) = C_{m-1}(n-1) + C_m(n-1)$$

- رابطه بازگشتی افراز های غیرمرتب عددی $P_m(n)$:

$$\begin{cases} P_1(n) = P_n(n) = 1 \\ P_m(n) = 0 \quad\quad if\ m > n\ or\ n < 0 \end{cases} \Longrightarrow P_m(n) = P_{m-1}(n-1) + P_m(n-m)$$

نکته ها:

- $P_{\leq m}(n) = P_m(m+n)$
- $P(n) = P_{\leq n}(n) = P_{2n}(n)$
- به ازای m ثابت داریم:

$$P_m(n) \sim \frac{n^{m-1}}{m!\,(m-1)!}$$

- رابطه بازگشتی اعداد استرلینگ نوع دوم:

$$\left\{ {n \atop k} \right\} = \left\{ {n-1 \atop k-1} \right\} + k \left\{ {n-1 \atop k} \right\}$$

- چندجمله‌ای های متقارن مقدماتی:

$$C_k(x_1, \dots, x_n) = \sum\nolimits_{1 \le i_1 < \dots < i_k \le n} x_{i_1} \dots x_{i_k}$$

- **چندجمله‌ای های متقارن کامل:**

$$H_k(x_1, \dots, x_n) = \sum\nolimits_{1 \le i_1 \le \dots \le i_k \le n} x_{i_1} \dots x_{i_k}$$

- **قضیه دوجمله ای:**

$$(x+y)^n = \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k} x^k y^{n-k} = \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k} x^{n-k} y^k$$

- **به ازای مقادیر مختلف x و y روابط زیر نتیجه می‌شود:**

$$2^n = \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k}$$

$$[n=0] = \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k} (-1)^k$$

$$3^n = \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k} 2^k$$

- **توسیع مثلث پاسکال برای هر m صحیح:**

$$\binom{n}{m} = \begin{cases} [m=0] & if\ n=0 \\ \binom{n-1}{m-1} + \binom{n-1}{m} & if\ n>0 \end{cases}$$

- **اعداد استرلینگ نوع دوم:**

تعداد نگاشت پوشا از N_n به N_m برابر $m!\,S(n,m)$ است که $S(n,m)$، عدد استرلینگ نوع دوم، برابر تعداد توزیع n شی متمایز در m جعبه‌ی همانند است به طوری که هیچ جعبه ای خالی نباشد، تعریف می‌شود. حال فرمول کلی برای تعداد نگاشت های پوشا از N_n به N_m بیان می‌کنیم. فرض کنید $F(n,m)$ تعداد نگاشت های پوشا از N_n به N_m باشد، آنگاه

$$F(n,m) = \sum_{k=0}^{m} (-1)^k \binom{m}{k} (m-k)^n$$

سوالات کلاس حل تمرین:

۱) یک ماتریس $m \times n$ دلخواه از اعداد صحیح در نظر بگیرید. فرض کنید اعداد صحیح نامنفی p و q در $p \le m$ و $q \le n$ صدق می‌کنند. حال در هر ستون، لااقل تعداد p عدد از آن ستون و در هر سطر لااقل q عدد از بزرگترین اعداد آن سطر علامت‌گذاری کنید. ثابت کنید لااقل pq عدد از اعداد ماتریس دوبار علامت‌گذاری شده‌اند.

۲) مقدار مجموع زیر را حساب کنید.

$$S = m! + \frac{(m+1)!}{1!} + \frac{(m+2)!}{2!} + \dots + \frac{(m+n)!}{n!}$$

۳) 10 نقطه روی یک دایره مشخص شده‌اند. تعداد چندضلعی‌های محدب متمایز با سه ضلع و یا بیشتر که رئوس آن تعدادی یا تمام نقاط روی دایره باشند را بیابید(دو چندضلعی متمایز هستند مگراینکه تمام رئوس آن ها منطبق باشند).

۴) فرض کنید $n \in \mathbb{N}$. ثابت کنید

الف)

$$\sum_{r=1}^{n} r^4 \binom{n}{r} = n(n+1)(n^2+5n-2)2^{n-4}$$

ب)

$$\sum_{r=1}^{n} r^2 \binom{n}{r} = n(n+1)2^{n-2}$$

۵) دنباله β_i را اینگونه تعریف می‌کنیم

$$\begin{cases} \beta_0 = 1 \\ \beta_r = \sum_{k=1}^{r} S(r,k) \end{cases}$$

عدد β_r، rامین عدد بل نامیده می‌شود و $S(r,k)$ عدد استرلینگ نوع دوم است. نشان دهید اگر رابطه زیر را برای عدد استرلینگ نوع دوم را داشته باشیم

$$S(n,m) = \frac{1}{m!}\sum_{k=0}^{m}(-1)^k {C_k}^m (m-k)^n$$

می‌توان رابطه زیر را نتیجه گرفت

$$S(r,k) = \frac{1}{k!}\sum_{j=0}^{k}(-1)^{k-j}\binom{k}{j} j^r$$

پاسخ سوالات کلاس حل تمرین:

۱)

از استقرا روی $m+n$ استفاده می‌کنیم. حالت $m=n=p=q=1$ برقرار است. اگر همه اعداد علامت دار در ماتریس دو بار علامت‌گذاری شده باشند، آنگاه تعداد آن ها حداقل (فرض کنید $m \leq n$) $p \times n$ خواهد بود که این تعداد بزرگتر از pq است. در غیر اینصورت، در بین اعدادی که یک بار علامت‌گذاری شده‌اند، بزرگ‌ترین عدد، برای مثال M را انتخاب می‌کنیم که یکی از بزرگ‌ترین اعداد در سطر یا ستون خودش است(در هر دو نیست). فرض کنیم M یکی از بزرگ‌ترین اعداد در ستون خودش باشد، آنگاه همه اعداد بزرگ‌تر از M در این سطر، دو بار علامت‌گذاری شده‌اند زیرا که اگر عددی باشد که یکبار علامت گذاری شده باشد، آنگاه بزرگتر از M خواهد بود که خلاف فرض اولیه می باشد که M بزرگترین عددی است که یکبار علامت گذاری شده است. پس در این سطر حداقل q عنصر وجود دارد که دوبار علامت گذاری شده است. این سطر را از ماتریس حذف می‌کنیم و به یک ماتریس $(m-1) \times n$ می‌رسیم که حداقل q عدد بزرگ‌تر از هر سطر و حداقل $p-1$ عدد از هر ستون علامت‌گذاری شده‌اند. طبق فرض استقرا، حداقل $(p-1) \times q$ عدد در این ماتریس کوچک‌تر و همینطور ماتریس $m \times n$ دوبار علامت‌گذاری شده‌اند. بنابراین در ماتریس $m \times n$، $(p-1)q + q = pq$ عدد دوبار علامت‌گذاری شده‌اند.

۲)

داریم

$$S = m! + \frac{(m+1)!}{1!} + \frac{(m+2)!}{2!} + \cdots + \frac{(m+n)!}{n!} = \sum_{i=0}^{n} \frac{(m+i)!}{i!} = m! \sum_{i=0}^{n} \frac{(m+i)!}{i!\, m!} = m! \sum_{i=0}^{n} \binom{m+i}{m}$$
$$= m! \binom{m+n+1}{m+1} = m! \binom{m+n+1}{n}$$

۳)

می‌دانیم برای هر $n \in \{3,4, \dots ,10\}$ و هر nامین عضو زیرمجموعه 10 راسی، دقیقا یک چندضلعی محدب وجود دارد که می‌تواند با استفاده از همه عناصر موجود در زیرمجموعه 10 راسی ساخته شود. همانطور که تعداد چندضلعی‌های مجزا nوجهی محدب قابل ترسیم با استفاده از برخی و یا تمام 10 نقطه به عنوان رئوس برابر با $\binom{10}{n}$ است، میبینیم که تعداد چندضلعی‌های محدب مجزا 3 راسی یا بیشتر که با استفاده از برخی و یا تمام 10 نقطه رسم می‌شود، برابر با عبارت زیر است

$$\sum_{n=3}^{10} \binom{10}{n} = \sum_{n=0}^{10} \binom{10}{n} - \sum_{n=0}^{2} \binom{10}{n} = 2^{10} - 1 - 10 - 45 = 968$$

۴)

الف) برای $n = 1$ واضح است. فرض کنیم $n > 1$، داریم

$$\sum_{r=1}^{n} r^4 \binom{n}{r} = \sum_{r=1}^{n} r^3 n \binom{n-1}{r-1}$$
$$= n(\sum_{r=1}^{n} ((r-1)^3 + 3(r-1)^2 + 3(r-1) + 1) \binom{n-1}{r-1})$$
$$= n(\sum_{r=2}^{n} (r^3 - 1) \binom{n-1}{r-1} + \sum_{r=0}^{n-1} \binom{n-1}{r})$$
$$= n(\sum_{r=1}^{n-1} (r^3 + 3r^2 + 3r) \binom{n-1}{r} + 2^{n-1})$$
$$= n(n-1)\big((n-1)(n+2)2^{n-4} + 3n2^{n-3} + 3.\, 2^{n-2}\big) + n2^{n-1}$$
$$= n(n+1)(n^2 + 5n - 2)2^{n-4}$$

ب) برای $n = 1$ واضح است. فرض کنیم $n > 1$، داریم

$$\sum_{r=1}^{n} r^2 \binom{n}{r} = \sum_{r=1}^{n} rn \binom{n-1}{r-1}$$
$$= n \sum_{r=1}^{n} (r-1+1) \binom{n-1}{r-1} = n \left(\sum_{r=2}^{n} (r-1) \binom{n-1}{r-1} + \sum_{r=1}^{n} \binom{n-1}{r-1} \right)$$
$$= n \left(\sum_{r=1}^{n-1} r \binom{n-1}{r} + \sum_{r=0}^{n-1} \binom{n-1}{r} \right) = n\big((n-1)2^{n-2} + 2^{n-1}\big) = n(n+1)2^{n-2}$$

۵)

داریم:

$$S(r,k)=\frac{1}{k!}F(r,k)=\frac{1}{k!}\sum_{i=0}^{k}(-1)^{i}\binom{k}{i}(k-i)^{r}=\frac{1}{k!}\sum_{j=0}^{k}(-1)^{k-j}\binom{k}{k-j}j^{r}=\frac{1}{k!}\sum_{j=0}^{k}(-1)^{k-j}\binom{k}{j}j^{r}$$